

BEARTAS TEARMAINN

Is é is aidhm le beartas tearmainn AE ná stádas iomchuí a thairiscint d'aon náisiúnach tríú tír atá ag iarraidh cosaint idirnáisiúnta i gceann de na Ballstáit agus chun a áirithiú go gcomhlíontar prionsabal an *non-refoulement*. Chun na críche sin, tá iarracht á déanamh ag an Aontas chun Comhchóras Eorpach Tearmainn a fhorbairt.

BUNÚS DLÍ

- Airteagail 67(2), 78 agus 80 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE);
- Airteagal 18 de Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh.

CUSPÓIRÍ

Is í aidhm AE ná chun comhbheartas maidir le tearmann a fhorbairt, cosaint choimhdeach agus cosaint shealadach d'fhonn stádas iomchuí a thairiscint do gach náisiúnach tríú tír a bhfuil cosaint idirnáisiúnta de dhíth air, agus chun a áirithiú go ndéanfar prionsabal an *non-refoulement* a urramú. Ní mór don bheartas sin a bheith i gcomhréir le Coinbhinsiún na Ginéive i dtaobh Stádas Dídeanaithe an 28 Iúil 1951 agus le Prótocal an 31 Eanáir 1967 a ghabhann leis. Ní sholáthraítear in CFAE ná sa Chairt sainmhíniú ar na téarmaí 'tearmann' nó 'dídeanaí', ach déantar tagairt shonrach sa dá dhoiciméad do Choinbhinsiún na Ginéive agus dá Phrótocal araon.

A BHFUIL BAINTE AMACH

A. Dul chun cinn faoi Chonarthaí Amstardam agus Nice

Faoi Chonradh Maastricht na bliana 1993, tugadh isteach i gcreat institiúideach an Aontais Eorpaigh an comhar idir-rialtasach a bhí ann roimhe sin maidir le tearmann. Mar an príomhghníomhaí, bhí an Chomhairle chun an Coimisiún a rannpháirtiú ina cuid oibre agus an Pharlaimint a chur ar an eolas faoina tionscnaimh tearmainn; ní raibh aon dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh (CBAE) i dtaca le gnóthaí tearmainn.

I 1999, thug Conradh Amstardam cumhachtaí nua d'institiúidí an Aontais Eorpaigh chun reachtaíocht a tharraingt suas i réimse an tearmainn trí úsáid a bhaint as sásra institiúideach sonracha: idirthréimhse cúig bliana le ceart comhroinnte tionscnaimh idir an Coimisiún agus na Ballstáit agus cinneadh d'aon toil sa Chomhairle tar éis dul i gcomhairle leis an bParlaimint; lena chois sin, bronnadh dlínse i gcásanna sonracha ar CBAE. Chomh maith leis sin, foráladh le Conradh Amstardam, tar éis na cúig bliana tosaigh sin, go bhféadfadh an Chomhairle nós imeachta na comhchinnteoireachta

a chur i bhfeidhm agus gur cheart go nglacfaidh an Chomhairle a cinntí feasta trí thromlach cáilithe. Ghlac an Chomhairle cinneadh chun na críche sin ag deireadh 2004 agus tá feidhm ag an nós imeachta comhchinnteoireachta (ar a dtugtar an gnáthnós imeachta reachtach anois) ó 2005.

Le glacadh Chlár Tampere i nDeireadh Fómhair 1999, chinn an Chomhairle Eorpach gur cheart go gcuirfí an comhchóras Eorpach chun feidhme in dhá chéim: ba cheart go leanfadh as glacadh íoschaighdeán coiteann sa ghearrthearma nós imeachta comhchoiteann agus stádas aonfhoirmeach a bheith ann dóibh siúd ar deonaíodh tearmann dóibh atá bailí ar fud an Aontais go fadtréimhseach.

Is é a bhí mar thoradh air sin an ‘chéad chéim’ den Chomhchóras Eorpach Tearmainn (CET) ó 1999-2004, lena mbunaítear na critéir agus na sásraí lena gcinntear cé acu Ballstát atá freagrach as scrúdú a dhéanamh ar iarratais ar thearmann (a ghlacann ionad Choinbhinsiún Bhaile Átha Cliath/Iidir-rialtasach 1990), lena n-áirítear an Bunachar Sonraí Dachtalascópachta Eorpach (Eurodac) a bhunú chun sonraí méarlorg a stóráil agus a chur i gcomparáid. Sainítear leis freisin íoschaighdeán choiteanna a raibh na Ballstáit chun cloí leo maidir le glacadh iarrthóirí tearmainn, cáilíochtaí cinntithe do chosaint idirnáisiúnta agus cineál na cosanta a tugadh, agus na nósanna imeachta bunaithe chun stádas dídeanaí a dheonú agus a tharraingt siar. Chuimsigh reachtaíocht eile cosaint shealadach i gcás insreabhadh ollmhór.

I mí na Samhna 2004, iarradh i gClár na Háige ionstraimí agus bearta an dara céim a ghlacadh faoi dheireadh 2010, agus cuireadh béim ar uailmhian an Aontais dul níos faide ná na caighdeáin íosta a bhaint amach agus nós imeachta tearmainn amháin a fhorbairt ina mbeadh ráthaíochtaí comhchoiteanna agus nós imeachta aonfhoirmeach dóibh siúd a dtugtar cosaint dóibh. I gComhaontú Eorpach 2008 um Inimirce agus um Thearmann, cuireadh an spriocdháta sin siar go 2012.

B. Conradh Liospóin

Tháinig athrú ar an scéal le Conradh Liospóin, a tháinig i bhfeidhm i mí na Nollag 2009, trí na bearta maidir le tearmann a athrú ó chaighdeáin íosta a leagan síos chuig comhchóras a chruthú ina mbeadh stádas aonfhoirmeach agus nósanna imeachta aonfhoirmeacha.

Ní mór do na nithe seo a leanas a bheith ar áireamh sa chomhchóras sin:

- Stádas aonfhoirmeach tearmainn;
- Stádas aonfhoirmeach cosanta coimhdí;
- Comhchóras de chosaint shealadach;
- Nósanna imeachta coiteanna chun stádas aonfhoirmeach tearmainn nó cosanta coimhdí a dheonú agus é a tharraingt siar;
- Critéir agus sásraí chun a chinneadh cé acu Ballstát atá freagrach as iarratas a bhreithniú;
- Caighdeáin maidir le dálaí glactha;
- Comhpháirtíocht agus comhar le tríú tíortha.

Ó theacht i bhfeidhm Chonradh Liospóin, foráiltear go sonrath freisin in Airteagal 80 CFAE do phrionsabal na dlúthpháirtíochta agus na comhroinnte córa freagrachta, lena n-áirítear aon ualaí airgeadais a bhaineann leis sin, idir na Ballstáit. Ba cheart, más gá, bearta iomchuí a bheith i ngníomhaíochtaí AE a bhaineann le tearmann chun a áirithiú go ndéanfaí an prionsabal sin a fhíorú. Leis an gconradh, rinneadh athrú suntasach freisin ar an nós imeachta cinnteoireachta maidir le gnóthaí tearmainn, trí chomhchinnteoireacht a thabhairt isteach mar an nós imeachta caighdeánach. Ina theannta sin, feabhsaíodh na socruithe maidir le maoirseacht bhreithiúnach a bheith á déanamh ag CBAE. Is féidir le haon chúirt i mBallstát réamhrialuithe a lorg anois, seachas cúirteanna náisiúnta deiridh amháin, faoi mar a bhí roimhe sin. Chuir sé sin ar chumas Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh corpas níos mó dlí a fhorbairt i réimse an tearmainn.

Le Clár Stócólm, arna ghlacadh ag an gComhairle Eorpach an 10 Nollaig 2009, don tréimhse 2010-2014, athdhaingnítear an cuspóir 'réimse coiteann cosanta agus dlúthpháirtíochta a bhunú atá bunaithe ar nós imeachta comhchoiteann tearmainn agus stádas aonfhoirmeach dóibh siúd a bhfuil cosaint idirnáisiúnta deonaithe dóibh'. Leagtar béim ann, go háirithe, ar an ngá leis an dlúthpháirtíocht éifeachtach a chur chun cinn leis na Ballstáit sin a bhfuil brú faoi leith orthu, agus an ról lárnach a bheadh ag an Oifig nua Eorpach Tacaíochta do Chúrsaí Tearmainn (EASO).

Cé gur chuir an Coimisiún a thograí don dara céim de CET síos chomh luath le 2008-2009, bhog na caibidlíochtaí ar aghaidh go mall. Dá réir sin, glacadh an 'dara céim' de CET tar éis theacht i bhfeidhm Chonradh Liospóin, agus rinneadh an bhéim ar chaighdeán íosta a athrú go nós imeachta comhchoiteann tearmainn ar bhonn stádas cosanta aonfhoirmeach.

C. Na príomhionstraimí dlí atá ann faoi láthair agus na hiarrachtaí athchóirithe reatha

Seachas an [Treoir athmhúnlaithé maidir le Cáilitheacht](#), a tháinig i bhfeidhm i mí Eanáir 2012, níor tháinig na gníomhartha eile athmhúnlaithé i bhfeidhm ach i mí Iúil 2013 ([Rialachán Eurodac](#); [Rialachán Bhaile Átha Cliath III](#); [an Treoir maidir le Coinníollacha Glactha](#); agus an [Treoir maidir le Nósanna Imeachta Tearmainn](#)), a d'fhág gur tháinig moill ar an trasú a rinneadh i lár mhí Iúil 2015 ag buaic na géarchéime imirce. I mí an Mheithimh 2014, shainmhínigh an Chomhairle Eorpach na [treoirlínte straitéiseacha i gcomhair pleanáil reachtach agus oibríochtúil](#) laistigh de réimse na saoirse, na slándála agus an cheartais (féach Airteagal 68 CFAE) do na blianta amach anseo bunaithe ar an [teachtaireacht ón gCoimisiún](#) ó mhí an Mhárta 2014, agus ag cur leis an dul chun cinn a bhí déanta ag Clár Stócólm. Leagtar béim sna treoirlínte sin gur thosaíocht gan sárú é CET a thrasú go hiomlán agus é a chur chun feidhme go héifeachtach.

I bhfianaise an bhrú imirce ó bhí 2014 ann, i mí na Bealtaine 2015 d'eisigh an Coimisiún an [Clár Oibre Eorpach maidir leis an Imirce \(4.2.3.\)](#), inar moladh roinnt beart chun dul i ngleic leis an mbrú seo, lena n-áirítear cur chuige na dteophointí —, arna chur ar bun idir EASO, an Ghníomhaireacht Eorpach um an nGarda Teorann agus Cósta (Frontex roimhe seo) agus Ghníomhaireacht an Aontais Eorpaigh i ndáil le Comhar i bhForfheidhmiú an Dlí (Europol) — a oibríonn ar an láthair le Ballstáit tosaigh chun inimirce a aithint, a chlárú agus a méarloirg a aimsiú go mear. Bhí cur chuige

na dteophointí ceaptha freisin cur le cur chun feidhme na sásraí um athshuíomh éigeandála do 160 000 duine san iomlán a bhfuil cosaint idirnáisiúnta de dhíth orthu. Mhol an Coimisiún na sásraí chun cabhrú leis an Iodáil agus leis an nGréig agus ghlac an Chomhairle leo an [14](#) agus [an 22 Meán Fómhair 2015](#), tar éis dul i gcomhairle leis an bParlaimint. Rinneadh cinneadh na Comhairle a chothabháil sa chúirt i m**breithiúnas** Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh an 6 Meán Fómhair 2017. Tá athshuíomh ceaptha le bheith ina shásra chun prionsabal na dlúthpháirtíochta agus comhroinnt chothrom na freagrachta a leagtar amach in Airteagal 80 CFAE a chur chun feidhme sa chleachtas. Mar sin féin, tá na rátaí athshuímh [níos ísle ná mar a bhíodhas ag súil leis](#) agus cuireadh athshuímh chun feidhme go mall.

Leagtar amach sa Chlár Oibre Eorpach maidir leis an Imirce freisin céimeanna breise i dtreo athchóiriú CET, a cuireadh i láthair in dhá phacáiste de thograí reachtacha i mí na Bealtaine agus i mí Iúil 2016 agus a pléadh idir an Pharlaimint agus an Chomhairle ar fud an téarma reachtaigh a tháinig chun críche i mí na Bealtaine 2019 gan aon ghníomh reachtach a ghlacadh maidir leis na comhaid a bhfuil bacainní orthu sa Chomhairle nó toisc comhaid shonracha a bheith ar feitheamh mar gheall ar bhacainní ar chomhaid nasctha. Tá sé beartaithe leis an tsraith de thionscnaimh reachtacha, *inter alia*, CET a fheabhsú trí rialacháin atá infheidhme go díreach a mholadh in ionad treoracha (cé is moite de choinníollacha glactha, a leanfadh de bheith ina dtreoir agus a bheadh fós le cur chun feidhme sa dlí náisiúnta). Cumhdaíonn sé na nithe seo a leanas:

- Bearta chun [nósanna imeachta tearmainn](#) a shimpliú, a shoiléiriú agus a ghiorrú, ráthaíochtaí comhchoiteanna a áirithiú d'iarrthóirí tearmainn agus rialacha níos déine a áirithiú maidir le mí-úsáid a chomhrac, lena n-áirítear liosta coiteann de thíortha sábháilte tionscnaimh, a moladh ar dtús mar [rialachán ar leithligh](#). An 25 Aibreán 2018, ghlac Coiste um Shaoirsí Sibhialta, um Cheartas agus um Ghnóthaí Baile na Parlaiminte (Coiste LIBE) a [thuarascáil](#).
- Cé atá i dteideal cosaint idirnáisiúnta a fháil (féach an [Treoir maidir le Cáiliú](#)), chun cóineasú níos mó idir rátaí aitheantais agus cineálacha cosanta a bhaint amach, lena n-áirítear forálacha níos srianta a chuireann smachtbhannaí ar ghluaiseachtaí tánaisteacha na n-iarratasóirí agus athbhreithnithe éigeantacha stádais fiú do dhídeanaithe a bhfuil aitheantas faighte acu: Ghlac LIBE a [thuarascáil](#) an 15 Meitheamh 2017.
- Tháinig Treoir 2013/33/AE ó Parlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Meitheamh 2013 lena leagtar síos caighdeáin maidir le glacadh le hiarratasóirí do chosaint idirnáisiúnta (athmhúnlú) ([an Treoir maidir le Coinníollacha Glactha](#)) in ionad na chéad chéime de Threoir 2003/2/CE ón gComhairle maidir le caighdeáin íosta do ghlacadh le hiarrthóirí tearmainn. — Is é is aidhm don treoir athmhúnlaithe a áirithiú go mbeidh caighdeáin níos uaisle agus níos comhchuibhithe ann maidir le dálaí glactha amhail rochtain ar thithíocht, ar bhia, ar éadaí, ar chúram sláinte (lena n-áirítear cúram leighis agus síceolaíoch), ar oideachas do mhionaoisigh, agus ar rochtain ar fhostaíocht faoi choinníollacha áirithe. An 13 Iúil 2016, chuir an Coimisiún [togra reachtach](#) chun cinn maidir le hathchóiriú na Treorach athmhúnlaithe maidir le Coinníollacha Glactha. An 25 Aibreán 2017, ghlac LIBE [tuarascáil](#) maidir leis an togra reachtach ón gCoimisiún.

- Athchóiriú ar [Rialachán Bhaile Átha Cliath](#), ina leagtar amach na critéir chun a chinneadh cén Ballstát atá freagrach as iarratas ar chosaint idirnáisiúnta a scrúdú (i bprionsabal, is í an chéad tír ina dtagann duine i dtír inti atá freagrach). Caomhnaíonn an togra na critéir atá i gcóras Bhaile Átha Cliath faoi láthair agus, ag an am céanna, caomhnaíonn siad sásra um leithdháileadh ceartaitheach chun na Ballstáit atá faoi bhrú díréireach a shaoradh. Ghlac LIBE a [thuarascáil](#) an 19 Deireadh Fómhair 2017.
- Athbhreithniú ar [bhunachar sonraí Eurodac do mhéarloirg lucht iarrtha tearmainn](#), é a fhairstingíú chun sonraí pearsanta náisiúnaigh tríú tír a chlúdach nach bhfuil iarratas ar chosaint idirnáisiúnta curtha isteach acu agus ar aimsíodh iad a bheith ag fanacht go neamhrialta in AE, rud a lamhálann don lucht forfheidhmithe dlí an bunachar sonraí a rochtain, agus méarloirg leanaí sé bliana d’aois agus níos sine a thaifeadadh chun rianú agus athaontú teaghlaigh a éascú. Ghlac LIBE a [thuarascáil](#) an 30 Bealtaine 2017.
- EASO a thiontú ó ghníomhaireacht de chuid AE a thugann tacaíocht do [Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Thearmann](#) (EUAA), a bheadh freagrach as feidhmiú CET a éascú, agus cóineasú i measúnú na n-iarratas ar tearmann ar fud AE a áirithiú agus faireachán a dhéanamh ar chur i bhfeidhm oibríochtúil agus teicniúil a bheith á dhéanamh ar dhlí an Aontais, lena n-áirítear cabhrú leis na Ballstáit i dtaca le saineolaithe náisiúnta a chur faoi oiliúint. Ghlac an Pharlaimint a [thuarascáil](#) maidir leis an togra an 8 Nollaig 2016, agus i lár mhí an Mheithimh 2017, thángthas ar chomhaontú leathan sealadach leis an gComhairle. An 12 Meán Fómhair 2018, fad is a bhí comhaontú sealadach mhí an Mheithimh 2017 fós ar feitheamh, ghlac an Coimisiún [togra leasaithe](#) le haghaidh Rialachán ó Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Thearmann agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 439/2010. Sa togra leasaithe tá soiléirithe, go háirithe maidir le cúraimí oibríochtúla EUAA, agus tá sé mar aidhm leis ailíniú a dhéanamh ar fhorálacha áirithe den chomhaontú sealadach maidir le EUAA lena dhréacht-Rialachán nua maidir leis an nGníomhaireacht Eorpach um an nGarda Teorann agus Cósta - Frontex (molta go comhuaineach i mí Mheán Fómhair 2018), agus neartú breise a dhéanamh ar an gcomhar idir an dá ghníomhaireacht. Dhiúltaigh LIBE an togra leasaithe an 10 Nollaig 2018 agus d’áitigh go raibh gá an comhaontú sealadach a thabhairt i gcrích, mar an t-aon bhonn daingean do shainordú nua na gníomhaireachta.
- [Creat Athlonnaithe an Aontais](#), lena ndéanfaí foráil do chomhrialacha AE maidir le cead isteach a thabhairt do náisiúnaigh tríú tír, lena n-áirítear tacaíocht airgeadais d’iarrachtaí athlonnaithe na mBallstát, agus, ar an gcaoi sin, na cláir athlonnaithe iltaobhacha agus náisiúnta atá ann faoi láthair a chomhlánú. Ghlac LIBE a [thuarascáil](#) maidir leis an togra an 12 Deireadh Fómhair 2017. Thángthas ar chomhaontú sealadach idir an Pharlaimint agus an Chomhairle maidir le príomhghnéithe an Rialacháin an 13 Meitheamh 2018.
- Forbraíodh Treoir 2001/55/CE ón gComhairle an 20 Iúil 2001 maidir le caighdeáin íosta do chosaint shealadach a thabhairt i gcás insreabhadh ollmhór de dhaoine easáitithe agus do bhearta a chuireann chun cinn cothromaíocht iarrachtaí idir na

Ballstáit na daoine sin a ghlacadh chomh maith leis an hiarmhairtí a bhaineann leis sin ([an Treoir maidir le Cosaint Shealadach](#)) mar chreat chun bainistiú a dhéanamh ar insreabhadh ollmhór gan choinne daoine easáitithe agus cosaint láithreach á soláthar dóibh. Tá sé mar aidhm leis an treoir sin na héagothromaíochtaí a laghdú i mbeartais na mBallstát maidir le glacadh agus déileáil le daoine easáitithe i gcás insreabhadh ollmhór, agus dlúthpháirtíocht a chur chun cinn idir na Ballstáit. Níor cuireadh i bhfeidhm riamh an treoir sin, áfach, i gcleachtas, in ainneoin gur tharla roinnt insreafaí móra dídeanaithe isteach in AE ó forbraíodh í mar gheall ar an gceanglas go mbeadh tromlach ann do chinneadh ón gComhairle, ar dhoiléire a téarmaí, agus ar an teannas idir Bhallstáit na Comhairle maidir le comhroinnt ualaigh.

An 23 Meán Fómhair 2020, d'eisigh an Coimisiún an [Comhaontú Nua maidir le hImirce agus Tearmann](#), chun tús nua a chur leis an athchóiriú ar CEAS a bhí ina stad. Is é is aidhm don Chomhaontú cothromaíocht nua a bhaint amach idir an fhreagracht agus an dlúthpháirtíocht. Tá sé beartaithe ag an gCoimisiún an nós imeachta tearmainn a chomhtháthú i mbainistiú foriomlán na himirce, agus é a nascadh le réamhscagadh agus filleadh; molann sé eadhon:

- Trí leasú a dhéanamh ar a thogra le haghaidh Rialachán 2016 maidir le nós imeachta tearmainn, nós imeachta teorann nua chun stádas imirceach a bhunú go tapa ar theacht dóibh, lena n-áirítear freisin nós imeachta teorann um fhilleadh ([togra leasaithe le haghaidh rialachán maidir le nós imeachta tearmainn](#), APR).
- Próiseas um scagadh réamhiontrála ar cheart é a bheith infheidhme maidir le gach náisiúnach tríú tír atá i láthair ag an teorainn sheachtrach gan na coinníollacha iontrála nó tar éis díbhordála a chomhlíonadh, tar éis oibríocht chuardaigh agus tarrthála ([togra le haghaidh rialachán maidir le scagadh réamhiontrála](#)).
- Trína [thogra le haghaidh Rialachán maidir le Bainistiú Tearmainn agus Imirce](#) (AMR), creat comhchoiteann ionas nach ar líon beag Ballstát a thitfeadh ualach an dúshláin a bhaineann le himircigh neamhrialta ag teacht isteach, ach ar na Ballstáit go léir. Molann an Coimisiún roinnt gnéithe nua maidir le freagracht as éileamh ar thearmann a chinneadh, agus sásra nua dlúthpháirtíochta a dhíríonn ar athlonnú (go sonrach don sciar suntasach d'imircigh a dhíbhordáiltear tar éis oibríochtaí chuardaigh agus tarrthála ar muir) agus urraíocht um fhilleadh. Dá réir sin, tá togra Bhaile Átha Cliath 2016 tarraingthe siar ag an gCoimisiún, toisc gur comhtháthaíodh a eilimintí sa Tuarascáil maidir leis an Sásra Foláirimh.
- [Rialachán maidir le géarchéim agus force majeure](#) chun déileáil le cásanna eisceachtúla de mhórphlódú isteach náisiúnach tríú tír a thagann isteach go neamhrialta, chun solúbthacht a thabhairt do Bhallstáit freagairt do ghéarchéim, agus chun a áirithiú go ndéanfar an córas dlúthpháirtíochta dá bhforáiltear sa Tuarascáil maidir leis an Sásra Foláirimh a chur in oiriúint do thréimhse ghéarchéime. Dá réir sin, tá a [thogra maidir le sásra um athshocrú géarchéime do 2015](#) tarraingthe siar ag an gCoimisiún.
- Beartaítear le [togra leasaithe 2016 le haghaidh rialachán Eurodac](#) é a uasghrádú i mbunachar sonraí an Aontais Eorpaigh chun tacú leis an gcomhchreat maidir le

tearmann, athlonnú agus imirce neamhrialta lena n-áirítear filleadh, agus a bheith go hiomlán idir-inoibritheach le bunachair sonraí um bainistiú teorainneacha.

Thairis sin, tá sé beartaithe ag an gCoimisiún cur leis an dul chun cinn atá déanta cheana féin maidir leis na comhaid **atá fágtha**, agus mhol an Pharlaimint agus an Chomhairle dul chun cinn a dhéanamh chomh tapa agus is féidir, eadhon maidir leis an Rialachán Cáilitheachta, an Treoir maidir le Coinníollacha Glactha, Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Thearmann, agus Creat an Aontais um Athlonnú agus um Ligean Isteach ar Fhoras Daonnúil. Ar deireadh, sa [Mholadh ón gCoimisiún maidir le bealaí dlíthiúla cosanta san Aontas](#), molann sé go gcuirfeadh na Ballstáit na gealltanaís ó 2020 maidir le hathlonnú nach bhfuil comhlíonta acu go fóill chun feidhme in 2021, agus iarrann sé ar na Ballstáit bealaí éagsúla a mhéadú le haghaidh ligean isteach ar fhoras daonnúil amhail athaontú teaghlaigh agus scéimeanna urraíochta pobail nó príobháideacha, chomh maith le conairí comhlántacha atá nasctha leis an oideachas agus leis an obair.

D. An ghné sheachtrach

Is é an Cur Chuige Domhanda maidir le hImirce agus Soghluaisteacht (GAMM), arna ghlacadh ag an gCoimisiún in 2011, an creat uileghabhálach i ndáil le beartas an Aontais Eorpaigh maidir le himirce agus le tearmann. Sainíonn sí mar a dhéanann AE a idirphlé beartais agus an comhar le tíortha nach bhfuil in AE, bunaithe ar thosaíochtaí atá sainithe go soiléir. Tá sé leabaithe i ngníomhaíocht sheachtrach iomlán AE agus tá comhar forbartha ann. Is iad na príomhchuspóirí atá leis an imirce dhleathach a eagrú ar bhealach níos fearr, imirce mhídhleathach a chosc agus a chomhrac, an tionchar atá ag imirce agus ag soghluaisteacht a uasmhéadú agus cosaint idirnáisiúnta a chur chun cinn.

Tháinig an Chomhairle Eorpach agus an Tuirc ar chomhaontú i mí an Mhárta 2016 a raibh mar aidhm leis sreabhadh na n-imirceach neamhrialta chun na hEorpa tríd an Tuirc a laghdú. Dar le [Ráiteas AE-na Tuirce](#), ba cheart gach imirceach neamhrialta nua agus gach iarrthóir tearmainn a thagann ón Tuirc chuig oileáin na Gréige agus ar dearbhaíodh a n-iarratas ar thearmann a bheith neamh-inghlactha a thabhairt ar ais chun na Tuirce. I gcás gach Siriaigh, freisin, a d'fhill ar an Tuirc, ba cheart Siriaich eile a athlonnú in AE, mar mhalairt ar léirscaoileadh víosaí breise le haghaidh shaoránaigh na Tuirce agus íocaíocht EUR 6 bhilliún faoin tSaoráid do Dhídeanaithe sa Tuirc, go dtí deireadh na bliana 2018. De réir [na Tuarascála ar Dhul chun cinn ón gCoimisiún maidir le Cur Chun Feidhme an Chláir Oibre Eorpaigh maidir leis an Imirce](#) an 16 Deireadh Fómhair 2019, —tá ról lárnach fós ag an Ráiteas sin chun a áirithiú go dtabharfar aghaidh go héifeachtach ar dhúshlán na himirce in oirthear na Meánmhara. Leagtar béim sa tuarascáil, áfach, go bhfuil ar an Tuirc sa lá atá inniu ann aghaidh a thabhairt ar bhrú imirce atá ag dul i méid, mar go bhfuil éagobhsaíocht fós ann sa réigiún níos leithne agus leagadh béim ar go gcuireann cúnaimh AE tacaíocht riachtanach ar fáil do dhaoine i ngátar tríd an tSaoráid EUR 6 bhilliún do Dhídeanaithe sa Tuirc.

Ar an leibhéal domhanda, i Meán Fómhair 2016, ghlac Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe d'aon toil le [Dearbhú Nua-Eabhrac do Dhídeanaithe agus Imircigh](#), dearbhú polaitiúil tábhachtach a bhfuil sé mar aidhm aige feabhas a chur ar an gcaoi a bhfreagraíonn an pobal idirnáisiúnta do ghluaiseachtaí móra dídeanaithe

agus imirceach, agus ar staideanna dídeanaithe a mhair tamall fada. Mar thoradh air sin, glacadh dhá chomhshocrú domhanda in 2018, ceann amháin do dhídeanaithe agus ceann eile d'imircigh eile. Leagtar amach i nDearbhú Nua Eabhrac an Creat Cuimsitheach Freagartha do Dhídeanaithe (CRRF), ina sainítear gníomhaíochtaí ar leith atá de dhíth chun brú ar na tíortha óstacha a mhaolú agus ar mhuintín dídeanaithe a fheabhsú, rochtain a bheith ar réitigh tríú tír a leathnú agus tacú le coinníollacha i dtíortha tionscnaimh a ligean do dhídeanaithe filleadh le sábháilteacht agus dínit. Bunaithe ar na ceithre phríomhchuspóir sin, an 17 Nollaig 2018, dhearbhaigh Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an [Comhshocrú Domhanda maidir le Dídeanaithe](#).

E. An maoiniú atá ar fáil do bheartais tearmainn

Is é an Ciste um Thearmann, Imirce agus Lánpháirtíocht (AMIF) an phríomhionstraim maoinithe i mbuiséad AE i réimse an tearmainn ([AMIF](#)). Méadaíodh leithdháileadh AMIF don tréimhse 2014-2020 ó EUR 3.31 billiún go EUR 6.6 billiún. Don chéad bhuiséad fadtéarmach eile de chuid an Aontais don tréimhse 2021-2027, méadaíodh an maoiniú arís faoin AMIF nua go EUR 9.9 billiún, *inter alia* chun an imirce, an tearmann agus an lánpháirtíú a bhainistiú ar bhealach éifeachtach daonnachtúil, lena n-áirítear tacaíocht airgeadais do na Ballstáit le haghaidh dlúthpháirtíochta arna léiriú trí athlonnú agus athshocrú. Le hionstraimí eile maoiniúcháin AE amhail Ciste Sóisialta na hEorpa (CSE) ([2.3.2](#)), an Ciste um Chabhair Eorpach do na Daoine is Díothaí (FEAD) ([2.3.9](#)) agus Ciste Forbraíochta Réigiúnaí na hEorpa (CFRE) ([3.1.2](#)), déantar cistí a leithdháileadh freisin, chun tacú le lánpháirtíú dídeanaithe agus imirceach den chuid is mó, cé nach dtugtar cuntas ar leithligh sna línte buiséid agus nach bhfuil siad soiléir.

Ar an gcaoi chéanna, tháinig méadú ar an leithdháileadh tosaigh 2014-2020 a tugadh do [EASO](#) (Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Thearmann (GAET) amach anseo) ó EUR 109 milliún go EUR 456 mhilliún. Chun go mbeidh sí réidh le tacaíocht oibríochtúil iomlán a thabhairt do nósanna imeachta tearmainn sa todhchaí, foráiltear do bhuiséad EUR 1.22 billiún sa chreat airgeadais ilbhliantúil (CAI) nua don tréimhse 2021-2027.

Lasmuigh de CAI – ach faoi bhuiséad an Aontais – tá cistí iontaobhais le haghaidh bearta seachtracha, amhail:

- Ciste iontaobhais Éigeandála an Aontais Eorpaigh don Afraic (EUR 5 bhilliún dá thréimhse bhunaidh 5 bliana), ar cuireadh síneadh lena shainordú go dtí deireadh 2021, chun cabhrú le tíortha san Afraic i dtaca le bainistiú imirce agus rialú teorann;
- Ciste iontaobhais Réigiúnach an Aontais Eorpaigh (lena ndearnadh EUR 2.2 billiún a ghníomhachtú ó bunaíodh é in 2014), a bunaíodh mar fhreagairt ar an ngéarchéim sa tSiria, ar cuireadh síneadh leis freisin go dtí deireadh 2021, a bheidh faoi cheannas Fhreagairt AE ar Ghéarchéimeanna sa tSiria amach anseo faoi CAI 2021-2027; agus
- an tSaoráid do Dhídeanaithe sa Tuirc (EUR 3 bhilliún do 2016-2017 agus EUR 3 bhilliún do 2018-2019, an dá thráinse geallta agus conraithe go hiomlán, agus gar do EUR4 bhilliún eisíochta agus tionscadail á maoiniú go dtí lár-2025 ar a dhéanaí). —I mí Iúil 2020, chomhaontaigh an tAontas síneadh EUR 485 milliún a

chur leis an tacaíocht dhaonnúil faoin tSaoráid chun go bhféadfar na cláir reatha a shíneadh go dtí deireadh 2021.

Ar deireadh, roimhe seo lasmuigh de bhuiséad an Aontais, rinneadh an Ciste Eorpach Forbraíochta (CEF) a chomhtháthú in CAI 2021-2027 faoin gceannteideal 'Comharsanacht agus an Domhan' (EUR 98.4 billiún don cheannteideal iomlán). Díríonn sé ar dhíothú na bochtaineachta agus ar Chlár Oibre 2030 don Fhorbairt Inbhuanaithe a bhaint amach, ach is minice a úsáideadh é chun an fhreagairt ar shaincheisteanna imirce a mhaoiniú le blianta beaga anuas.

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

Bhí Parlaimint na hEorpa i gcónaí go mór ar son chomhchóras tearmainn Eorpach, i gcomhréir le gealltanais dhlíthiúla an Aontais. D'éiligh an Pharlaimint freisin go ndéanfaí imirce neamhdhleathach a laghdú agus go gcosnófar grúpaí leochaileacha.

Le [rún na Parlaiminte an 12 Aibreán 2016](#) maidir leis an staid sa Mheánmhuir agus leis an ngá le cur chuige iomlánaíoch AE i leith na himirce, tugtar forbhreathnú ar phríomhsheasaimh na Parlaiminte agus ar na hábhair imní atá ann i réimse an tearmainn.

Tá nósanna imeachta cothroma atá iontaofa agus curtha chun feidhme á n-éileamh ag an bParlaimint, ar nósanna imeachta iad a chuirfear chun feidhme go héifeachtach iad agus a bheidh bunaithe ar phrionsabal an *non-refoulement*. Leag sí béim ar an ngá aon laghdú ar leibhéal na cosanta nó ar cháilíocht glactha a sheachaint agus chun go n-áiritheofaí go ndéanfaí an t-ualach atá ar na Ballstáit ag teorainneacha seachtracha AE a chomhroinnt níos cothroime. Tá an Pharlaimint ag iarraidh ar na Ballstáit leas a bhaint as na féidearthachtaí atá ann cheana maidir le víosaí daonnúla a chur ar fáil agus measann sí gur cheart do dhaoine atá ag iarraidh cosaint idirnáisiúnta a bheith in ann iarratas a dhéanamh ag aon chonsalacht nó ambasáid ar víosa daonnúil Eorpach, dá bhrí sin, go ndéanfaí leasú ar Chód Víosaí an Aontais. I dtuairim na Parlaiminte, tá gá le bearta breise chun a áirithiú go dtiocfaidh an Comhchóras Eorpach Tearmainn chun bheith aonfhoirmeach go fírinneach: tá gá le measúnú cuimsitheach ar a chur chun feidhme. Tá an tábhacht a bhaineann le haitheantas frithpháirteach ó na Ballstáit, ní hamháin do chinntí diúltacha tearmainn ach freisin do chinntí dearfacha tearmainn curtha in iúl ag an bParlaimint.

Tá béim curtha ag an bParlaimint nár cheart go ndéanfaí daoine a choinneáil ach amháin in imthosca eisceachtúla atá sainithe go soiléir agus gur cheart go mbeadh ceart ann achomhairc a lorg i gcoinne coinneála os comhair cúirte.

Le linn théarma reachtach 2014-2019 Pharlaimint na hEorpa, mar chomhreachtóir, d'fhorbair sí seasamh caibidlíochta maidir le gach togra reachtach d'athchóiriú CET, agus thíolaic sí dhá phacáiste de thograí reachtacha i mí na Bealtaine agus i mí Iúil 2016. Ní raibh an Chomhairle in ann seasamh a bhunú le haghaidh caibidlíochta leis an bParlaimint, go háirithe i dtaca le Rialachán Bhaile Átha Cliath a Athmhúnlú agus leis an Rialachán maidir leis an Nós Imeachta Tearmainn, lena ndéanfaí an obair ar na tograí eile maidir le hathchóiriú CEAS a sháru.

Maidir leis an gcaidreamh le tríú tíortha, faoin [gCur Chuige Domhanda i leith na hImirce agus na Soghluaisteachta](#), d'iarr an Pharlaimint go gcuirfí dlús le hiarrachtaí forbartha acmhainne agus le gníomhaíochtaí athlonnaithe, rud ba cheart a chur i gcrích in éineacht le tríú tíortha a bhfuil pobail mhóra dídeanaithe á n-óstáil acu. Tá an Pharlaimint den tuairim gur gá don chomhar le tríú tíortha díriú ar dhul i ngleic le bunchúiseanna na sreafaí neamhrialta imirce chuig an Eoraip. Féadfaidh an Pharlaimint freisin caingean le haghaidh neamhniú a thabhairt roimh CBAE.

Is féidir leis an bParlaimint caingean neamhnithe a thabhairt os comhair CBAE. Baineadh feidhm ag an ionstraim sin go rathúil (féach [breithiúnas CBAE an 6 Bealtaine 2008](#)) chun na forálacha a bhaineann le socruithe chun an liosta coiteann de thríú tíortha a mheastar a bheith ina dtíortha sábháilte tionscnaimh agus tríú tíortha sábháilte san Eoraip dá bhforáiltear i dTreoir 2005/85/CE ón gComhairle a neamhniú.

Léigh tuilleadh faoin ábhar seo:

- [An imirce san Eoraip](#)
- [An ghéarchéim imirce san Eoraip](#)
- [Beartas inimirce AE](#)

Marion Schmid-Drüner
12/2020

